

Literatura

- BirdLife International 2004. Birds in Europe: population, estimates, trends and conservation status. Cambridge, UK: BirdLife International. BirdLife Conservation Series No. 12.
- Cofta T., Skakuj M. 1995. Pierwsze stwierdzenie pokrzewki wąsatej (*Sylvia cantillans*) w Polsce. Not. Orn. 36: 163–166.
- Komisja Faunistyczna 2006. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2005. Not. Orn. 47: 97–124.
- Slack R. 2009. Rare Birds, Where and When: An analysis of status & distribution in Britain and Ireland. Volume 1. Rare Birds Books, York.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTPP „pro Natura”, Wrocław.

Sławomir Doliński, Świętego Ducha 41/4, 88-100 Inowrocław,
slawomir-dolinski@wp.pl

Piąte stwierdzenie fulmara *Fulmarus glacialis* na polskim wybrzeżu Bałtyku

ŁUKASZ BEDNARZ

23 kwietnia 2007 roku w godzinach popołudniowych prowadząc obserwacje ptaków na plaży w pobliżu Darłówka (pow. sławieński, woj. zachodniopomorskie) znalazłem martwego fulmara *Fulmarus glacialis* (fot. 1). Ptaka zauważyłem już z dalszej odległości i na pierwszy rzut oka wyglądem przypominał mewę *Larus* sp. Po podejściu gatunek rozpoznano od razu, głównie na podstawie charakterystycznego masywnego i zakrzywionego żółto-niebieskiego dzioba z rurkowatymi nozdrzami. Martwy okaz był wielkości mewy siwej *Larus canus*. Leżał około 5–10 metrów od brzegu morza grzbietem do dołu, był wysuszony i pozbawiony wnętrzości. Większość piór zachowana była w dobrym stanie. Wierzch skrzydeł i płaszcz srebrnoszare z rozjaśnieniami u nasady lotek I rzędu, natomiast głowa, szyja i brzuch były białe. Nogi koloru sino-niebieskiego. Na miejscu wykonano dokumentację fotograficzną. Obserwacja uzyskała akceptację Komisji Faunistycznej.

Fulmar jest liczny ptakiem północnego Atlantyku i Morza Północnego oraz wysp północnego Pacyfiku. Na Bałtyk zalatuje wyjątkowo (Cramp 1998). Stwierdzenie to jest piątym faktem odnotowania fulmara w Polsce po 34-letniej przerwie (Komisja Faunistyczna 2008).

Dotychczasowe stwierdzenia odnotowano na wybrzeżu: 24 kwietnia 1941 koło Krynicy Morskiej (Krüger 1941 za: Tomiałojć & Stawarczyk 2003), w końcu lutego 1962 pod Mielnem (Górski & Owczarek 1976), 7 grudnia 1970 pod Władysławowem i 26 grudnia 1973 w Gdyni (Petryna 1974). Wszystkie stwierdzenia

Fot. 1. Fulmar znaleziony koło Darłówka, 23.04.2007 (fot. Ł. Bednarz)

Photo 1. A death Northern Fulmar, Darłówek, 23.04.2007

tego gatunku w naszym kraju dotyczyły martwych ptaków (Tomiałojć & Stawarczyk 2003). Można przypuszczać, że fulmar zalatuje na polskie wybrzeże Bałtyku częściej, ale z uwagi na podobieństwo do mew bywa przeoczany przez obserwatorów.

Fifth record of the Northern Fulmar *Fulmarus glacialis* on the Polish coast of the Baltic Sea.

On 23 April 2007 on the Baltic Sea coast, near Darłówek a death Northern Fulmar was found (photo 1). It is the fifth record of the Northern Fulmar in Poland after 34 years break. Previous records of this species in Poland were found on the Baltic Sea coast in 1941, 1962, 1970, 1973 and all concerned death birds. Accepted by the Avifaunistic Commission.

Literatura

- Cramp S. (eds). 1998. The Complete Birds of the Western Palearctic. CD-ROM Version 1.0. Oxford University Press.
- Górski A., Owczarek S. 1976. Stwierdzenia rzadkich przelotnych i zalatujących gatunków ptaków na wybrzeżu koszalińskim. Przegł. Zool. 20: 353–357.
- Komisja Faunistyczna 2008. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2007. Not. Orn. 49: 81–115.
- Petryna A. 1974. Dwa stwierdzenia fulmara (*Fulmarus glacialis*) na polskim wybrzeżu Bałtyku. Not. Orn. 15: 43–44.

Obserwacja sowy jarzębatej *Surnia ulula* na Pomorzu Gdańskim

MACIEJ PŁUŻYŃSKI

Dnia 3 marca 2007 roku podczas jazdy samochodem zauważyłem sowę jarzębatą *Surnia ulula* (fot. 1–2). Ptak przebywał w okolicy miejscowości Cedry Małe (pow. gdański, woj. pomorskie) przy niewielkiej elektrowni. Początkowo sowa siedziała na linii energetycznej tuż przy drodze. Ptak był odwrócony tyłem, co w połączeniu z dość słabymi warunkami atmosferycznymi uniemożliwiało rozpoznanie gatunku. Gatunek oznaczono, gdy sowa upolowała gryzonia i usiadła przodem do obserwatora. Sowa jarzębata okazała się wyjątkowo niepłochliwa, nie reagowała na obecność człowieka i pozwalała się podejść na odległość kilku metrów. Sowę jarzębatą obserwowałem przez około 30 minut, w tym czasie wykonałem również dokumentację fotograficzną. Ptak przebywał w tym miejscu przez blisko 3 tygodnie i był obserwowany do 22 marca 2007. Obserwacja uzyskała akceptację Komisji Faunistycznej.

Sowa jarzębata jest gatunkiem bardzo charakterystycznym i jej identyfikacja w dobrych warunkach nie stwarza większych trudności (Svensson et al. 1999, Jonsson 2006). Zaobserwowany osobnik był nieco większy od grzywacza *Columba palumbus*. U ptaka siedzącego tyłem uwagę przykuwała przede wszystkim duża, „sowia” głowa oraz długi ogon. Zwracało uwagę także charakterystyczne dla tego gatunku prążkowanie z przodu ciała, upodabniające ptaka do krogulca *Accipiter nisus* czy jastrzębia *A. gentilis*, a także kontrastowa szlara z dużymi, żółtymi oczami o „surowym spojrzeniu”.

Sowa jarzębata jest gatunkiem o stosunkowo dużej aktywności dziennej, zamieszkującym borealne lasy półkuli północnej. W Europie zamieszkuje północną część Półwyspu Skandynawskiego oraz północną Rosję. Zasadniczo jest to gatunek osiadły, jednakże czasem dochodzi do pojawów o charakterze inwazyjnym, głównie w południowej Szwecji, a bardzo rzadko w Europie Środkowej. Inwazje tego gatunku następują najczęściej jesienią i zimą, a spowodowane są masowym pojawieniem się nornikowatych (Mikkola 1983).